

drukking en beproeving, **Was** het **zoo** niet met Jezus? Wat **zeide** Hij tot Zijne discipelen ? — „**Moest** de Christus niet deze dingen lijden, en **alzo** in Zijne heerlijkheid ingaan ?” Heeft de **Heere** Jezus niet den weg gelegd waarin wij te gaan hebben ; **en** moeten wij hier niet Zijn lijdend beeld gelijkvormig worden, opdat wij Hem hier namaals mogen gelijken in Zijne heerlijkheid ? „**Indien** wij met Hem lijden, wij zullen ook met **Hem heerschen !**” Wanneer wij **geene** vereeniging met Christus hebben in lijden, wij zullen niet met Hem vereenigd zijn in heerlijkheid ; en derhalve is het noodzakelijk met den Heere Jezus te lijden. Dan, juist dit lijden is **zoo** diep beproevende voor de gemoederen van **Gods** geoefend geslacht. Indien zij niet **zoo** zwaar beladen waren, zij zouden, althans, **zoo meenen** zij, kunnen voortgaan ; indien de weg gemakkelijk en het pad effen was, indien er **geene** beproevingen en verzoeking en verzoeking waren, zij zouden, ten minste naar hunne eigene bevating, welgemoed voortreizen. Maar wanneer zij in den **vurigen** oven **der** verzoeking komen, en ingedompeld worden in een vloed van lijden en droefheid, dan schijnt hun geloof hen te begeven, en -hunne hoop te veilen ; **zij waggelen** heen en weder gelijk een dronken man, zij zijn radeloos, en **gelooven** zelfs geen greintje genade in hun hart te bezitten.

Lijden is derhalve noodzakelijk ; doch ofschoon het daar niet buiten kan, **zoo** is het evenwel duidelijk, dat al **Gods** volk niet lijdt **op** dezelfde **wijze**, noch in dezelfde mate. God verkoos onze verdrukkingen **voor** ons. **Hij** weet, welke bijzondere beproevingen noodzakelijk zijn voor een' ieder, die Zijnen naam vreest. Hoe veel verschillen wij in **lichamelijke** gesteldheid, opvoeding, levens gewoonte, gemoedskrachten, en natuurlijke geneigdheden ! **en zoo wijd wij** van buiten verschillen, **zoo** onderscheiden **zijn** wij van binnen : de gedaanten **onzer** gemoederen **zijn zoo** onderscheiden als de trekken van onze aangezichten ; **en** derhalve zou datgene, hetwelk voor mij lijden is, u geen lijden wezen, noch het uwe voor mij- Wij hebben elk voor ons **zelven** onzen bijzonderen weg van beproevingen en lijden, welken God als onzen weg afbaande. Sommigen lijden in hunne gemoederen, anderen in hunne lichamen ; dezen lijden in hunne bloedverwanten, genen in hunne omstandigheden ; de beproevingen van velen zijn voornamelijk in tijdelijke zaken ; terwijl anderen **alleenlij** k in geestelijke dingen den **vurigen** doop hebben door te staan. Doch bij alle andere oorzaken en verscheidenheden van beproeving, is er voornamelijk één, die -alle wedergeborenen gemeen hebben : — **eën** dagelijkschen, ja onophondelijken strijd met het lichaam der, **zonde en** des doods, en de werkingen- des kwaads in het **vleeschelij** k gemoed.

Doch **de tijd laat** het niet toe, om al het onderscheiden **lijden, dat Gods** volk te wachten staat of treft, in zijne **bijzonderheden** na te gaan en te ontwikkelen. **Sommig** lijden is diepgaande, ander meer in lichter mate ; bij dezen is het kort, bij **genen** weder lang **van** duur, nochtans is het alles om een zelfde voornemen uit te werken ; om de ziel naar het lijdend beeld van Jezus gelijkvormig te maken.

Gij zult wellicht opgemerkt hebben, dat in deze keten eene **schoone** evenredigheid en overeenstemming te vinden is. Niet bij het begin treffen wij het lijden aan. Eerst is het : „De God aller genade”, de eeuwig-vloeiende, overvloedige Fontein van alle goedheid en barmhartigheid, zijnde de bron en de **oorzaak** van alles. Dan hebben wij de „**roeping**,” waardoor deze genade der ziele geopenbaard werd, waarvan Jezus Christus het gezegend Onderwerp, Voorwerp, Hoofdsom en Middel-punt is. **En daarna komt „lijden” de derde schalm** in de **Hemelsche** keten. Eerst genade ; vervolgens roeping ; ten derden lijden. Indien derhalve dit laatste ontbreekt, dan is de keten niet volkomen. Indien de God van alle genade uw God is, dan heeft Hij u ook geroepen, en indien Hij u geroepen heeft, dan heeft Hij u ook eene zekere mate lijdens toegedeeld, opdat gij, gelijk de Apostel spreekt, „de overblijfselen van het lijden van Christus vervullen zoudt”, dat is : niet **Zijne onderscheidene** leidingen, maar **Zijne** verdrukkingen in **Zijne** leden.

IV.

En zoo acht ik ons genoegzaam toebereid om, met **Gods** zegen, over te gaan tot de onderzoeking van ons vierde en laatste punt: — de **weldaden, zegeningen en Goddelijke vruchten**, die uit het lijden voortvloeien, en de laatste schalm van de keten vormen.

Maar merkt op de **uitdrukking** : — „**nadat** wij een weinig **tijds** zullen geleden hebben.” Lijden is slechts voor eene wijle **tijds**. Zegt eens op zijn meeste, dat het lijden u den ganschen loop des levens **zoude** vergezellen; zegt, dat uwe levensdagen tot de negentig jaren opklommen, en gij hadt dag aan dag lijden en droefheid ; zegt, dat ieder uur u pijn en kwelling des **lichaams** of smart des gemoeds, beproevingen des **geestes**, of verzoeking der ziel aanbracht. Neemt het eens voor een **oogenblik** aan, hoewel het niettemin zeer onwaarschijnlijk is, dewijl gij wellicht geen negentig **jaar bereiken zult, noch misschien niet allen dag** een dag van beproeving, verzoeking en lijden zal wezen ; maar neemt het eens voor een oogenblik aan, welnu ! wanneer dan uwe ziel van uw zwak lichaam bevrijd werd, om **in te gaan in** de gewesten **van** licht en liefde, en in te drinken

de **stroomen** van vrede en blijdschap uit de Hoofdfontein, **het zoude** ten langen leste slechts „**een** weinig **tijds**” zijn. „Wat is de tijd, gemeten bij de eeuwigheid? Het is slechts een punt ja iets van korten duur: „**Want** onze verdrukking, die zeer haast voorbij gaat, werkt ons een gansch zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid.”

Maar ook zelfs deze woorden gewagen van geen voortdurend lijden. Het komt en gaat, — het wordt heden gezonden en morgen weggenomen. Wanneer de oven zijn werk volbracht heeft, dan wordt het goud er uit genomen. Maar het is ook **na**, niet voor dien tijd. Gij zegt misschien, dat gij behoefte hebt aan de genieting **eener** klare verzekering uws aandeels; om bevestigd **te zijn** in de vrijheid van het **Evangelie**; om te wandelen als een bevrijd kind- **van God**; om **beweldadigd te zijn** met telkens weder nieuwe openbaringen Zijner barmhartigheid en liefde; en in uwe ziel het zoete genot te hebben, van **eenen** beminnelijken Heere. **Zijt** gij nooit op eene zee van lijden heen en weder geslingerd? of meent gij altijd in de effene wateren te zullen zijn? Of is uwe geestelijke **zeereize** nog maar een **weinigje** gevorderd, zoodat de wateren slechts brak, en de zee nog verre af is? Neen, dat bewaren dier versche wateren maakt u niet bekwaam voor diepe wateren, noch vertoonen die u de wonderen des **Heeren**, welke in de groote diepten gezien worden. Maar indien gij lang geslingerd **werdt** op de geweldige stormende wateren, o! hoe welkom straalt u dan het veilige strand in de **oogen**, en hoe zult gij met een inwendig gejuich van vreugde uw anker laten vallen! Het is dus niet voor- maar na dat gij „**een** weinig **tijds** zult geleden hebben,” dat **wezenlijk** ziele-voordeel, verzadiging en vreugde worden verwezenlijkt of inwendig ondervonden.

Maar misschien zegt gij : „**Is** het niet mogelijk Christen te zijn en nochtans veel beproefd of verdrukt te wezen?” — Ik voor mij geloof, dat het in de genade gaat als in de natuur: wat gemakkelijk verkregen wordt is zelden waard te bezitten, Naar den **gemeenen** regel **verkrijgt** een mensch niets gemakkelijk, dat wezenlijke waarde heeft, hetzij kennis, vermogen, geleerdheid of zelfs het schitterend goud; alles wat rechte waarde in deze wereld heeft, wordt met arbeid en moeite verkregen. **En** ik ben er zeker van, dat geen geestelijk mensch **immer eene** rijke bevinding van Goddelijke **barmhartigheid** en liefde verkrijgt, zonder meer of minder door ziels-oefening te gaan. Hij is daar niet gepast voor, Zijne ziel heeft nog de bekwaamheid niet om de volheid der liefde **Gods** te genieten. Om dit te zijn, kan hij, gelijk een vaartuig, niet te wijd van inhoud wezen. Er moet in de ziel plaats gemaakt worden, gelijk in het ruim van een schip om de volheid van **Gods barmhartig-**

heid te ontvangen. Al het eigen moet uitgezet zijn, voor dat **de Heere van genade en heerlijkheid** zal inkomen ; de lading voden en **prullen moet** overboord gegeven zijn, alear de rijke schatten van hemelsche barmhartigheid ruimte vinden in het binnenste.

Het is dus **na** — maar ook **alleen** nadat wij een weinig **tijds** zullen geleden hebben : geweest in oefeningen der ziel, beproevingen des gemoed!, verzoeken des satans, en meer of minder **gegaan** zijn door **dien** inwendigen twist en verdrukking — deze zee van stormen, dat de hemelsche keten volbracht wordt in het hart, overeenkomstig des Apostels betuiging : „**De God** nu aller genade, Die u geroepen heeft tot zijne eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een weinig tijde zullen geleden hebben, Dezelve volmake, bevestig, versterke en **fondere** ulieden.”

O! dat deze woorden weerklink vonden in uwe **ooren**. O ! **dat zij** door de pen van God in uwe harten geschreven, ja daarin gegraveerd waren !

Doch-beschouwen wij deze zegeningen in hare orde,

1 „**Dezelve volmake u !**” Wat hebben wij door dit woord te verstaan ? Is het waarschijnlijk ook **eene** volmaking des vleesches ? Volkomenheid in het vleesch ? — De Heilige Schrift weet van dergelijke volmaking niets af, gelijk ook **geene** bevinding van een kind **Gods**. Maar hoe hebben wij dan dit woord te verstaan, daar de Heilige Geest het hier gebezigd heeft ? — „**Volmake u.**” Het woord heeft Zijne bedoeling; en wij willen **Gods** heilig Woord niet tegenstaan of verdraaien door het op eene gedwongene wijze uit te leggen. Verre is dit van onze begeerte en gedachte. Ik merk dan aan, dat, met betrekking tot **Gods** gunstgenooten, het woord „**volmaakt** of **volmaken**” in tweederlei zin in de Heilige Schrift voorkomt. De eerste meening van het woord is, **volmaakt** in Christus...; „**Gij** zijt in Hem **volmaakt.**” De kerk van God wordt **voorgesteld** „**zonder** vlek en rimpel, of iets dergelijks te zijn”, eene beschouwing die haren Goddelijken Liefsten deze treffende woorden doet uitspreken : „**Geheel** zijt **gij** schoon, Mijne vriendin ! en er is geen gebrek **aan** u.” In dien zin is de kerk van God **volmaakt**, **volmaakt** in Christus, bevallig door de beminnelijkheid die Hij Zelf haar mededeelde, en **zoo** staat **zij** **volmaakt** in **Zijne** volkomenheid, rein in Zijne heiligheid, glorierijk in **Zijne** heerlijkheid.

Maar in dien zin komen de woorden : „**volmake u**” hier niet voor. Dat is zij alreede ; maar hare volmaking „door lijden.” Volmaken dus, **zoo** als er hiervan gesproken wordt, is niet die door Christus gerechtigheid geschiedt, die is eene volmaking buiten hen ; maar eene inwendige, eene **profondervinde-**

lijke volmaking, welke door de genade Gods in de ziel **gewrocht** wordt door lijden. En vraagt gij, wat deze inwendige volmaking is? — Mij dunkt, dat wij dienaangaande eene **schoone** opheldering vinden in Hebr. **5: 14** : „**Maar** der volmaakten is de vaste spijs, die door de gewoone de zinnen geoefend hebben, tot onderscheiding beide des goeds en des kwaads.” De Apostel spreekt hier van het verschil, dat er is, tusschen hen die zwak en onkundig zijn en hen die sterk en bevestigd zijn. Hij zegt, dat sommige kinderen waren, die zelfs de beginselen der **Goddelijke** waarheden nauwelijks verstonden ; **maar** dat anderen volwassen, volmaakt waren. Dezen dan, **zijn** in een bevindelijken **zin** volmaakt, **welker** zinnen geoefend zijn door lange en diepe bevinding tot onderscheiding beide des goeds en des kwaads. Dit noemen wij de geestelijke uitlegging der bevindelijke volmaaktheid. Zij bestaat niet in het afwezen van zonde ; noch in toenemende heiligmaking ; noch in iets beter gemaakt te zijn ten opzichte van onze **vleeschelijke** gemoederen ; maar daarin, dat wij rijp zijn geworden in het Goddelijke leven ; dat wij niet meer een kind zijn en nog altijd behoefte hebbende aan het **leeren** der eerste grondbeginselen ; maar een man in Christus, opgewassen in Hem en rijp geworden in de Christelijke ondervinding. Dit is Christelijke rijpheid ; en deze Goddelijke rijpheid der ziel wordt alleen verkregen door lijden. „**Na** dat gij een weinig **tijds** zult geleden hebben”, zal God u „**volmaken**” — met andere woorden : **zijt** doorlouterd, **zoo** dat gij de vruchten des **Geestes** komt voort te brengen, en wordt volwassen in de kennis, de genieting en bevinding der geestelijke zaken. De beproefde ziel komt uit den oven te **voorschijn**, ontdaan van den driesem en het schuim van **het** eigen zelf, **en zoo** wordt zij een vat ter eere, geheiligd en bekwaam tot gebruik dee **Heeren**.

2. **Maar** de Apostel gaat voort met te begeeren, dat de God aller genade hen, nadat zij een weinig **tijds** zouden geleden hebben, „bevestigen” mocht. Dit strekt zich eenigszins verder uit. Het geeft te kennen eene bevestiging van ons **verstand**, consciëntie; oordeel en bevinding, niet **alleen in onze beschouwing** der **Goddelijke** **waarheid**, maar ook ons deel aan „de **waarheid**, gelijk die in Jezus is” ; opdat wij niet met allen wind der leere omgevoerd worden, maar **zoo bevestigd, vastgemaakt** en gegrond in de **waarheid Gods**, dat **nimmer eene** aanmerking dezelve zou doen bewegen. Maar hoe is deze begerlijke zaak te verwerven ? — Lijden ! lijden is steeds het kanaal, en de oven blijft steeds het middel. „**Na** dat wij een weinig **tijds** zullen geleden hebben” — geleden van satan, zonde, vervolging van vijanden, en het ongeloof en de diepe bron der verdorvenheden van onze eigene harten — alleen na

zulk eene bevinding van persoonlijk, inwendig. lijden worden wij **volkomenlijk** in de waarheid bevestigd. Eet aanwassen in de genade is gelijk het wassen in de natuur. De kampernoeie verheft zich **in eenen** nacht ; maar de eik heeft honderd **jaren** **noodig om volwassen te zijn**. Onze zekerste en heerlijkste aanwas is gelijk de eik, niet gelijk de populier ; om te zijn een ceder van Libanon, niet een wilg aan de beek. Wij hebben **zoo** wel wortelen nederwaarts te schieten, als stoutmoedig en sterk opwaarts te groeien — **zoo** wel onze wortelen diep en wijd in de aarde te verspreiden, als sterke en verhevene takken in de lucht uit te zetten. En om **zoo** geworteld en bevestigd te worden, hebben wij onderworpen te zijn aan verdrukking en droefheid.

Nog **nimmer** werd er een voorbeeld aan een **bevestigd** Christen **aangewezen**, die de zoodanige niet werd door **middel** van diepe en geheiligde verdrukking ; en God zal, om onze ijdele inbeeldingen te vergenoegen, Zijne wegen niet veranderen : Hij heeft **alzo** gesproken en wie zal Zijne hand afslaan ?!

3. De volgende vrucht des lijden;, om welke de Apostel den Heere bidt, **was**, dat **Hij** hen daardoor „**versterkte**.” Maar welk een vreemde **weg** om versterkt te worden ! Gij gevoelt uwe zwakheid, niet waar ? „**Ja!**” — **zoo** veroorloof ik mij voor dezen of genen uwer te antwoorden — „inderdaad, dat doe ik : „**Och, wist gij eens hoe zwak ik ben!**” — Ik weet het zeer wel, mijn vriend ! want ik ben zelf mijne eigene zwakheid bewust. Maar al te goed lees ik dat in mijn eigen hart ; en door mijn eigen hart in te zien, lees ik in het uwe. Maar gij zegt : „**Hoe** zwak ik ben ! Maar **eilieve!** hoe woudt gij dan immer anders zijn ? Hebt gij begeerte om niet meer zwak te wezen ? — „**Ik** wilde sterk zijn,” antwoordt gij. Welnu, dat kunt gij **wezen** : „**Als** ik **zwak** ben,” zegt Paulus, „**dan** ben ik machtig.” Daar is het ware geheim van alle sterkte. Wat maakt ons sterk? — Zwakheid. „**Hoe**, zwakheid zal ons versterken ? Dat is **eene** lompe tegenstrijdigheid,” zegt gij. — Neen, dat is het niet. De Heere Jezus kan u alleen dan versterken en Zijne ‘kracht aan u verheerlijken, wanneer gij u in u **zelve**n zwak gevoelt ; en **zoo** verkrijgt gij eenige gelijkheid aan die geloofshelden, waarvan bij Hebr. 11 gezegd wordt, **dat zij** „**uit zwakheid** krachten hebben gekregen.” Alle andere sterkte is van **geene** waarde. Als ik dezen avond hier gekomen was en stond te **prediken** in eigene kracht ; **zoude** ik waardig zijn aan te **hooren** ? Maar kom ik gansch zwak en krachteloos, dan is ook al mijne sterkte van en uit God. En **evenzoo**, als gij wel gesterkt kwaamt om **Gods** Woord te **hooren** verkondigen, dan hebt gij **geene** behoefte dat Christus Zijn Woord **zegene** en uwer ziel kracht mededeele; maar indien gij als een zwakke sterkte komt zoeken

uit Hem ; indien gij als een ledig vat tot God komt, opdat Hij Zijne liefde en genade daarin uitstortte, dan zal de Heere u verhooren. Was het **zoo** niet met David? — „**Ten dage**, als ik riep, **zoo** hebt Gij mij verhoord; Gij hebt mij versterkt met kracht in mijne ziel.” Maar gij zegt: „**Ik** heb zeer onlangs vele beproevingen gehad; ik heb verdrukkingen in mijn lichaam gehad, of beproevingen in mijne betrekkingen, of mijne omstandigheden -waren benauwende, en wat **daarop** het **zegel** zette, **was**, dat ik **zoo** verduisterd **van** gemoed **was** en **van** alle zijden omringd werd met krachtig8 verzoeken, Onder dit een en ander kon **mijn** Goddeloos hart het niet laten, tegen God te rebelleeren en op te staan; en, geloof mij, ik had werk om bij dit alles grond onder de voeten **te** houden.” En nu; wat hebt gij daardoor geleerd, en waartoe heeft u dit gebracht? Zal het goed wezen, dan heeft het u gemaakt: een heilbegeerig hoorder van het Evangelie; verlangende naar den God aller genade, om aan den rijkdom Zijner barmhartigheid te openbaren; gespeend aan de wereld, uwe eigene armen en voeten verbrekende ; uwe vleeschelijke vrijmoedigheid en **be-**trouwen verwoestende ; en u een gepast voorwerp voor den Heere Jezus Christus makende, om in u te werken het willen en het werken naar Zijn Goddelijk welbehagen. Dat is de vrucht en uitwerking van het **lijden**, indien het aan uwe ziel geheiligd werd. Ziet-op Mozes; hoe zwak **was** hij ! Toen God hem riep tot zijne zending tot Farao, was zijn antwoord: „**ik** ben geen **man** wel ter tale ;” maar God bekwaamde hem te spreken en te handelen. Ziet op Abraham, en den loop van **Gods** bedelingen met hem. **Hoe** werd **Gods** kracht heerlijk geopenbaard **in** zijne en **Sara's** natuurlijke zwakheid! Ziet Op David, den baardeloozen jongen, uitgaande tegen den reus! **Alzoo** is uwe zwakheid, maar een noodzakelijk toebereidsel, om u daaruit krachtig te maken. Ja mijn wensch en begeerte is, dat sommigen **uwer**, indien niet **allen**, ter dezer **ure** arm en nooddruftig, zwak **en** hulpeloos waren **bij** zich **zelven**. **Zoo** velen er van de zoodanigen zijn, vindt God eene oorzaak en noodzaak Zijne kracht te verheerlijken.

4. De laatste zegen waarom de Apostel, als een gevolg des lijdens, God bidt, is, dat Hij hem daar door „**fondere**.” Ik sprak dezen morgen van een-gebouw., Nu, gij weet, dat zal een gebouw staan, dan moet het eerst gefondeerd wezen, **Zoo** is het met ieder gebouw. Een brug heeft somtijds wel eenige duimen noodig te fondeeren; en voor het meerendeel moet elk gebouw den tijd hebben, om gefondeerd te worden, opdat gij zeker zoudt wezen, dat het vast staat. Het wordt bevestigd door te zinken, en wordt vast door **zijne** oorspronkelijke hoogte iets te verliezen; het gaat in den **grond** opdat het **Zou** **staan**,

het zakt opdat het niet zou **vallen**. Zoo moet **gij gefondeerd** worden, indien **gij** staat; niet op u **zelven**, maar op het werk van Jezus, den levenden Steen door God gelegd in **Zion**. **Gefondeerd** te zijn, is niet vastgesteld te wezen in ijdel, vermetel vertrouwen, maar om een vasten stand te hebben in Christus door de onderwijzing en getuigenis des Heiligen **Geestes**, en zoo Christus te kennen **en** de kracht Zijner opstanding. Daar moet een fondeoren zijn in en op den **Heere** Jezus; **een** rusten van het **gansche** gewicht van de zaligheid der ziel **eenig** en alleenlijk op Hem, Die bekwaam is zalig te maken, En hoe meer de ziel **zoo** op het Fondament **bevestigd** is, des te vaster en nauwer **vereeniging** zal het **daarmede** hebben.

O! beschouwt eens deze dingen, want zij behelzen in zich onderzoekingen des harten. Neen, ik vrees niet voor de onderzoeking mijner leer. Niet dat de woorden en zaken, die ik voor u zocht te prediken **eenige** waarde hebben, voor **zoover** ik die spreek; maar **dat**, wat ik u verkondigde **zijn** vaste en gewisse waarheden; en ik ken haar als **zoodanig**. Zij zijn- met **Gods** Woord in de nauwkeurigste overeenstemming, en naar ik meen, ook met de bevinding van **Gods** gunstgenooten. Stelt u **zelven** eens in de weegschaal, en onderzoekt, of God een goed gewicht op u gelegd heeft. **Zeg** mij: wie zou reden hebben tot beven en sidderen, wanneer **de** opzichters komen, om hunne maten en gewichten te onderzoeken? Is het niet de bedrieger, de oneerlijke winkelier, die hunne aangezichten met **vreeze** aanziet? De eerlijke winkelier haalt met alle vrijmoedigheid zijne maten en gewichten te voorschijn, en heeft **geene** reden, om in **vreeze** en beving achteruit te schrikken. **Alzoo** zullen de onderwijzingen **Gods** de proef moeten kunnen doorstaan. Gij moogt zeer zwak zijn, — welnu ! de maten en gewichten van den winkelier zijn **allen** ook niet **van** de zelfde grootte en zwaarte, Daar is **zoo** wel **eene** pint als een twee stoops **maat** ; **zoo** wel het **vieren**-deel van een **ons** als een zestienponds gewicht ; maar toch moeten zij allen wettig gewicht zijn, en het koninklijke **stem**-pel dragen. **Zoo** dat, indien **gij** zegt, dat uwe genade klein en gering is, dan roep ik u toe : „**Het** zij **zoo**, daar is erger dan dat !” Indien wij hoven hebben, of **beminn**naars van bloemen zijn, dan bewonderen wij **zoo** wel de kleine struik als de grootste ; en ook is er een even volmaakt leven in den **teede**-ren bloem als in de sterkste plant. **Alzoo**, indien **gij** in de **Hemelsche** hof geplant zijt, dan zal de **Hemelsche** Landman u ook **bewateren** en geven te groeien. Immers, ook **gij** hadt veel liever **eene** levende kleine plant in uwen tuin, dan een **hoogen**, schoon **dooden** boom. **Al** de **boonen** der gerechtigheid geplant

door den **Heere**, zijn levende, aanwassende **boomen**, bewaterd en aangekweekt door den dauw en regen des **Geestes**. Ziet derhalve, of **gij** in uwe harten iets vindt- van de genade **Gods**. O ! welk **eene** -barmhartigheid zelfs maar een **greintje** deelachtig te zijn ! Welk **eene** barmhartigheid door God te zijn levend gemaakt ! **Gij** moogt beproefd, verzocht en **geoefend** zijn; maar indien **gij** een **van 's Heeren** volk **zijt**, zal **dat** bij de uitkomst tot **uw** voordeel blijken te zijn. **Maar** zijt immer gedachtig, dat er een oven is door te gaan om alle zelfbetrouwen en vrijmoedigheid te verbranden. en u een vat te maken tot des **Heeren** gebruik toebereid. **Gij zijt geroepen om de beproevingen** te ondervinden, en de verzuchtingen en het gekerm dat **gij** steeds uit ; zijn geestelijke offeranden aannemelijk in **Gods oogen**. Deze dingen zijn daargesteld om u te volmaken in de dingen **Gods**, te bevestigen in de waarheid, te versterken in het-geloof, de hoop en de liefde, en te fondeeren in het zoete vertrouwen en **vrijmoedigheid** in den Heere Jezus. „O !” zult **gij** zeggen, „als het zoo gelegen is, dank zij dan **Gode** voor elke beproeving ; gezegend-zij -Zijnen heiligen naam voor iedere verzoeking ; dank voor **elken** oven, iedere oefening, en elke **verdrukking**; **zij** hebben mijne ziel in een **vasten stand** gebracht, **zij** hebben mij Christus dierbaar gemaakt, Zijne liefde, beminnelijkheid, mij volkomener geleid in de waarheid, „gelijk die in Jezus”, en mij rijker en gezegende beschouwingen gegeven van Immanuël, God met ons.

Dit nu ia de groote en voorname begeerte des harten ; niet. dat wij den oven begeeren, maar wij wenschen de groote weldaden en voordeelen, die daaruit voortvloeien. O dat „de Godheid aller genade, Die ons geroepen heeft tot Zijne eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus,” in de woorden van onzen tekst — „nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben, **ulieden** volmake, bevestige, versterke en fondeere.”

AMEN.

HET BEROEP EN HET GEBED EENER WACHTENDE ZIEL.

LEERREDE OVER PSALM 39: 8, 9. „EN NU, WAT VERWACHT IK, O
HEERE! MIJNE HOOP. DIE IS OP U.

VERLOS MIJ VAN AL' MIJNE OVERTREDINGEN; STEL **MIJ NIET TOT EENEN**
SMAAD DER DWAZEN.)'

Het is duidelijk en klaar, dat de Psalmist bijzondere ge-
waarwordingen ondervond en door **eenen** bijzonderen weg ging,
terwijl hij dezen Psalm in schrift stelde. Trouwens is **dit**
genoegzaam met alle Psalmen het geval, ofschoon wij niet
altijd die ondervinding **zoo** onderscheidenlijk vinden **aangewezen**,
als in den onderhavigen. Niemand **meene**, dat **David** **zoo** **maar**
op zijn gemak en met vermaak ging nederzitten, om **eenen**
Psalm op te stellen. Vóór en aler **hij** een dezer Goddelijke
opstellen kon uitschrijven, **moest** hij 'door den gezegenden
Geest van God in eene bijzondere bevinding gebracht zijn. **Als**
nu, door de kracht des ● Eeiligen **Geestes**, bijzondere ge-
waarwordingen in zijne ziel gewrocht waren, **zoo** had hij vervolgens
noodig, dat hem, door **denzelfden** Almachtigen leermeester,
bijzondere woorden aan zijn verstand gegeven werden. En onder
zulke, door den Geest voortgebrachte gevoelens, en met **zoo-**
danige, van God **onderwezene** woorden, toegerust zijnde, zat
hij neder en gaf deze **Hemelsche toonen**, die eerst werden
gezongen in den tabernakel, en daarna met andere heilige
schriften opgeleid, om eeuwige borsten van vertroosting en
moedgeving te zijn voor **Gods** volk. En juist ook daarom zullen
wij ons jammerlijk vergissen, als wij meenea, de woorden der
Psalmen te kunnen **verstaan of naar behooren** gebruiken,
zonder door Dienzelfden Geest onderwezen, en in eene zelfde
of dergelijke bevinding gebracht te worden. Waarlijk, mijne
vrienden! zonder den rechten sleutel **blijft** het voor ons ge-
sloten.

Onderzoeken wij den Psalm, dan zullen wij wellicht, onder
Gods zegen, kennis bekomen **aan eenige** der bijzondere ge-
voelens of geaarwordingen, die de Psalmist gevoelde toen
deze met warmte zijnen mond en **harte** ontvloede.

Het schijnt mij dan toe, dat hij ter dezer tijd *aan het*
krankbed gebonden lag; want **immers**, **hij** houdt zich **zoo** in
het bijzonder bezig met de onzekerheid en broosheid des **aard-**

schen levens. „Wend U van mij af,” — roept hij in het laatst8 vers uit, alsof de **HEERE** nu **zijn** levensdraad zou afsnijden, — „dat ik mij verkwikke, eer dat ik heenga, en ik niet meer zij.” En wederom : „**HEERE!** maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij; dat ik wete hoe vergankelijk ik zij,” of, gelijk wij in de **kantteekening** lezen: „**welken** tijd ik hier heb.”

Maar boven en behalve de lichamelijke *verdrukkingen*, waaronder de Psalmist schijnt gebukt te gaan, heeft ‘t het aanzien, alsof de **HEERE** hem ten dien **tijde** zwaar *in zijne* ziel kastijdde ; want hij bidt (vs. 11) : „**Neem** Uwe **plage** van op mij weg ; ik ben bezweken van de bestrijding Uwer hand.” Zijn uitroep is als van een, die gebukt **ging onder** een besef en gevoel van van **Gods** ongenoegen en toorn.

Verder; deze slagen van **Gods** tuchtigend en kastijgend ongenoegen, en de drukking van Zijne zware hand *lagen de ongerechtigheid van zijn harte bloot*; want hij zegt: „**Kastijdt** Gij iemand met **straffingen** om de ongerechtigheid zoo doet Gij zijne bevalligheid **smelten** als **eene** mot; immers is een ieder mensch ijdelheid.”

In dezen weg gekromd **gaande** onder de **dubbelo** tuchtroede **Gods**: **geslagen** in het lichaam en getroffen in de consciëntie, is het, alsof hij zijnen blik wierp naar buiten, en zijne beschouwing **wijdde aan** het ganschē geslacht der menschen in het **gemeen**. En ziet, met **geestelijke oogen** hunne nuttelooze zorg en ijdele onrust **beschouwende**, ontdekt hij aldra, hoe zij bij -dat alles verstoken **warenen** bleven **van** de Goddelijke *wezenlijkheden*, en de waarachtige kennis **Gods** en van hen **zelve**n misten ; zoo dat hij uitbreekt in die gewichtige taal: „**Immers** wandelt de **mensch** als in een beeld, immers woelen zij **ijdelijk** ; men brengt bijeen, en men weet niet, wie het naar zich nemen zal.”

Daarenboven schijnt het, dat **zijne** consciëntie uitermate verteederd was, zoodat hij niet durfde te spreken, opdat de zonde niet in hem het hoofd **opstake**. „**Ik** zeide: ik zal mijne wegen bewaren, dat ik niet zondige met mijnen tong; ik zal mijnen mond met **eenen** breidel bewaren, terwijl de Goddelooze nog tegenover mij is.”

En, om hiermede **van** deze zaak afscheid te nemen, zien wij in zijne ziel gewrocht : *eene gezegende onderwerping aan den wil van God*. „**Ik** ben verstomd, ik zal mijnen mond niet open doen, want Gij hebt het **gedaan**.” En zoo in lichaam en ziel onder de hand van God vernederd en verteederd, zucht hij, in de woorden van onzen tekst : „*En nu, wat verwacht ik, o **HEERE!** mijne hoop, die is op U. Verlos mij van al mijne over tredingen; stel mij niet tot eenen smaad des dwazen.*”

Onze tekst behelst vier onderscheidene zaken,. die ik, als de Heere mij moge bekwamen, achtereenvolgende u zal trachten **open** te leggen, gelijk zij hier voor **mij** liggen.

Eene voorname reden, waarom ik **eene** korte schets trachtte te geven van de bevinding des Psalmists, terwijl hij dezen Psalm schreef, was, om u aan te wijzen, dat David niet *altijd* in deze gestalte der ziel was. De Heilige Geest **Gods** had die in hem gewrocht, door middel van die bijzondere omstandigheden waarmede hij zich omgeven zag. *Niet altijd* was hij daarom bekwaam om tot den Heere te zeggen : „**wat** verwacht ik?” Niet altijd werd zijne ziel **zoo** gekastijd, niet altijd was zij **zoo** vernederd, **teeder** voor- en wachtende op God ; niet **altijd** had hij den wil en het vermogen, om in eenvoudigheid en Goddelijke oprechtheid tot Hem te roepen. De wan van **Gods** kastijdende en tuchtigende hand, had eerst het kaf en stof van het eigen ik zijner ziel weg te wannen, vóór dat hij Hem kon ontmoeten in dien vernederden en ter aarde gebogenen geest, die verbrokenheid en ootmoedigheid, en, om dat alles te bekroonen, die **schoone** eenvoudigheid en onnoozelheid : „**Nu**, O Heere! wat verwacht ik 2” Het is **zoo**, wij kunnen deze woorden op onze lippen nemen ; maar dit is nog geheel wat anders, dan in het bezit te zijn van diezelfde kinderlijke **verbrokenheid**, die **Goddelijke** oprechtheid, die bevallige **teederheid**, die ter nederbuiging des harten, in één woord, die zelfde Hemelsche gestalte der ziel waarin David was, toen hij zich **zoo** ernstiglijk op God beriep. Neen, zullen wij, gelijk David, van deze woorden gebruik maken, dan hebben **wij** noodig, dat de Heere **Zelf** ons door Zijne hand in die bevinding stelle en vorme, gelijk de pottbakker het leem naar zijne wijze schikt en bereidt, Maar wanneer wij door **Gods** eigene hand in deze eenvoudige, kinderlijke, teedere, boetvaardige gestalte gebracht zijn, hetwelk voor het meerendeel plaats vindt onder de kastijdende, verdrukkende roede des Allerhoogsten, — dan zal het ons aangenaam en zalig wezen in David's sporen te wandelen, Davids woorden te gebruiken, en eenigermate de eenvoudigheid en Goddelijke oprechtheid van David te gevoelen en gewaar te worden.

Nog vinden wij iets treffends in deze woorden, waarvan wij, vóór derzelve meer bijzondere ontwikkeling, kennis moeten nemen. Ik bedoel het plechtige beroep, dat David hier op God doet, als op Dengenen, Die zelfs de verborgenheden des harten onderzoekt en gade slaat, En daarom was het David ook onmogelijk en tegelijk ook zijne begeerte niet, om vermomd of onder **eenen** dekmantel tot Hem te naderen, maar hij **lag** zijne ziel bloot voor Zijn alles doorzoekend oog, wetende, dat Hij zijn harte kende, en beroept zich op

Hem, zeggende : „*En nu, wat verwacht ik, o HEERE!*”

1. Om deze woorden wel te verstaan, zal het misschien niet ondienstig zijn, om eerst kortelijk na te gaan, wat David niet verwachtte ; opdat ons daardoor meer duidelijk worden, en **klaarder te** zien zij waar **naar** hij uitzag en verlangde. Een ding althans schijnt duidelijk te zijn ; — hij wachtte niet op **eenig** tijdelijk of aardsch voordeel, hoe ook geheeten, noch gingen **zijne** angstvallige verwachtingen uit naar een deel van **wereldsche** gelukzaligheden of genoegens. Al zulke **vleeschelijke** begeerten en aardsche verlangens, die de harten en zinnen van duizenden bezig houden, **waren**, althans voor **eenen** tijd, uit zijn binnenste weggevaagd en verdreven door den adem van **Gods** heilig ongenoegen. Het leven, ja, dat was hij ongetwijfeld nog niet moede geworden: het leven was hem, **gelijk** alle menschen, aangenaam ; want zelfs **Gods** kinderen kleven dat beginsel aan, tot dat het den **Heere** behaagt, de laatste boeien en kluisters, die hen aan de aarde binden, los te maken en te verbreken. „Wend U van mij,” roept hij, „dat ik mij verkwikke.” ¹⁾ Maar schoon **hij** al begeerte had om te leven, **zoo** wachtte hij nochtans niet op dat leven. De eeuwige dingen hadden **zulk eene** vaste **plaats** verkregen in zijn **harte** en waren met zulk een gewicht en kracht op zijne consciëntie vastgenageld. dat er **geene** ruimte **overbleef** voor aardsche behoeften **en** begeerlijkheden, ja zelfs niet voor het leven. „**Maar** wachtte hij dan, onder deze omstandigheden, misschien ook naar rijkdom en tijdelijken voorspoed?” zegt gij. — Als hij, van **uit zijnen** ziekenkamer, het **oog** wendde naar buiten, dan zag hij, dat allen „**wandelden** als in een beeld.” Hij zag, hoe de menschen in het gemeen daar henen gingen, zonder te bezitten en te genieten datgene, wat wezenlijk en eeuwig is : maar zich slechts vergenoegden met schaduw en misleiding. Hij **bemerkte** derhalve, hoe zij „**ijdelijk** woelden, **bijeen** brachten, niet wetende, wie het naar zich nemen zou.” Hoe kon **hij dus** wachten naar iets, waarvan hij zag, dat de menschen zich daarom te vergeefs kwelden, **ijdelijk** verontrusten ?!” Verlangende naar wezenlijkheden ; en zou hij dan kunnen hijgen naar schaduwen ?

Of zuchtte hij mogelijk naar de toejuicing en eer van menschen? Deed hij zich **zelve**n alle moeite en pijn, om den vergankelijken lof en verheffing van aardwormen en stervelingen? — Wij kunnen er ons wel van verzekerd houden, dat **hij**, liggende onder de drukkende hand van God in lichaam en ziel **beide**, zeer onverschillig was, of hij van menschen geprezen of gelaakt werd ; en, of zijn naam op de lippen van duizenden

1) In de Engelsche **overz.** staat: „opdat ik **mijne** kracht **verkrijge**.” Vert.

bewonderaars zweefde, dan of hij der vergetelheid en onbekendheid prijs gegeven ware, waren bij **hem** zaken van **geene** beteekenis.

Of dan wellicht iets anders! Wachtte hij dan niet naar iets aardisch, iets natuurlijks? — Neen, mijne vrienden ! volstrekt niet, Doch dit is **eene** plek, waar een **mensch** slechts zelden en zeer noode komt. Het vordert de hitte van **eenige**, ik mag wel zeggen, vele ovens, aler een mensch waarlijk in deze bevinding komt. De natuur en het ondermaansche-kleeft ons **zoo nauw** en vast aan, dat het maar zelden geschiedt, **dat zij** **zoo** ter zijde gesteld worden, de begeerten der natuur zijn **zoo** drukkende, hare behoeften **zoo** aanhoudende, dat het eene zeldzaamheid mag genoemd worden, **zoo** hare stem niet gehoord wordt.

2. **Zoo** zagen wij wat David niet verwachtte, komt laat ons trachten aan te wijzen, waar naar hij dan verlangde en zijne begeerten zich **uitstrekten**.

Het eerste en voorname voorwerp waarnaar **zijn** wachtend hart uitging, mogen wij wel veronderstellen geweest te zijn: *eene klare en duidelijke ontdekking van de liefde Gods*. Hiermede wil ik niet gezegd hebben, **dat** hij voor **dien** tijd dat **nimmer** genoten had ; maar toen de Heere hem kastijdde om zijne overtredingen, hem zwaar tuchtigde met zijne harde slagen, en Hem verteerde, gelijk eene mot het kleed verteert? waren alle gevoelige wezenlijkheid en besef dienaangaande verdwenen. De wolk, die zich rondom den troon verspreidde, verbergde het aangezicht des **Heeren**. En waarlijk, alleen die ontdekking kan **eene** ziel, die den dood voor **oogen** zweeft, de eeuwigheid in het verschiet heeft, de hand van God zwaar op de benauwde consciëntie voelt drukken, vertroosten en moed geven. Deze alleen kan **eenen** bestendigen vrede geven; en al de zwaarmoedige twijfelingen en **vreezen**, die, gelijk roofvogelen, hare ijselijke wiken over de ziel uitspreiden wanneer de dood **zijne** onverbiddelijke hand schijnt te zullen uitstrekken, worden daardoor verstrooid en vernietigd. Daardoor wordt voor ons de prikkel des doods weggenomen, de mond der hel tosgesloten, **en** de poorten des Hemels opengedaan. Wel mocht hij daarom **zeggen** : „**wat** verwacht ik o Heere?” — De openbaring uwer vergevende liefde aan mijn hart.

Maar zijne wachtende ziel ging voorzeker nog naar meer uit, Het was toen ter tijd, dat David onder de kastijdingen **Gods** gebukt ging: de tuchtigende hand van 's **Heeren** ongenoegen drukte zwaar op hem. „Neem Uwe **plage**,” riep hij, „**van** op mij weg, ik ben bezweken van de bestrijding Uwer hand.” Hij wachtte derhalve, naar de opheffing en **wegneming** **van** de tuchtigende hand des **Heeren**; of indien het den Heere

behagen mocht, hem voortdurend met Zijne roede te bezoeken, **dat** hij dan maar de genade mocht hebben, om te zien, dat de roede ingedoopt was in liefde. Wel mocht hij, kwijnende **naar** het lichaam, benauwd van gemoed, en met **eenen** loodzwaren schuldenlast op zijne consciëntie bezwaard, pleiten om de wegneming dezer slagen, of te zien, dat zij het opschrift der liefde droegen.

Maar **wachtte** hij nergens anders naar? O ja ! **hij** begeerde de *ten onderbrenging zijner zonden*, en dat zijne machtige lusten, begerlijkheden en diepe verdorvenheden overwonnen mochten worden, opdat zij niet meer, als gewoonlijk geschiedde, **zijne** • ziel zouden plagen en in de engte brengen. Trouwens Hij werd getuchtigd van **wege** zijne ongerechtigheid, waardoor hij noodzakelijk de begeerte in zich voelde opwekken tot overwinning der overtreding: want bleef die achter, en kwam de zonde bij vernieuwing zich openbaren, dan zou de herhaling der tuchtiging van zelve noodzakelijk wezen.

Daarenboven; hij wachtte er naar, dat *God een woord sprak tot zijn harte*: naar de toepassig **eener** zoete belofte aan zijne ziel. Leest slechts den **119^{den}** Psalm, gij zult u kunnen overtuigen van Zijne krachtige liefde voor en begeerte tot **Gods** Woord. Het was hem zoeter dan honig en veel honigzeem ; zijne **dage-**lijkeche vermakingen en overpeinzingen des **nachts**., „De opening uwer woorden geven licht. — Ik heb mijnen mond wijd opengedaan en gehijgd, want ik heb verlangd naar uwe geboden.” (Ps. 119 : 130, 131.)

Maar **ik** heb nog **niet alles** gezegd, waar zijne ziel naar smachtte. Hij wachtte **naar eene vriendelijke toelaching van Gods genadig- aangezicht**, naar de verdrijving van al die duistere wolken en nevelen, die des **Heeren** aangezicht voor zijne beschouwing bedekt hielden ; en naar de doorbrekende stralen van de Zon der gerechtigheid van achter die dikke nevelen, opdat zij in al hare helderheid zijne ziel zou bestralen. De **fronselen** des **Heeren**, waar onder- zijne ziel gebukt ging, maakten hem hijgende naar Zijne toeknikking. „O, Heere! verhef **gij** over mij het licht **Uwes aangezichts**.”

Daar ia nog meer. Hij had begeerte naar de vervulling van **Gods** wil in zijne ziel, naar de openbaring van **des Heeren** zegevierende kracht, tot **onttrooning** zijner afgoden, tot onderwerping zijner **vleeschelijke** lusten en begerlijkheden, en tot die **volkomene** bezitting **zijns** harten, dat **daar** ruimte mocht wezen voor God, maar ook voor God alleen. Zijne ongeregelde hartstochten en lusten waren tegelijk zijne zonden en droefheid. Overspelige begeerten hadden hem tot overspel en doodslag vervoerd, en een **verafgoode** zoon kostte hem genoegzaam zijn troon en leven.

En zou **hij** niets meer verwacht hebben ? — O ja, hij beeerde den zin en wil van Gsd op zijne ziel gestempeld te hebben, **opdat** hij, gegoten zijnde in den vorm van het Goddelijk beeld, **geene** gedachten zou hebben dan de overleggingen **Gods** ; **geene** wenschen dan de begeerten **Gods** ; **geene** keuze noch verlangen dan den wil van God. Leerzaam, geduldig, onderwerpeijk, ootmoedig, kinderlijk, **teeder**, gehoorzaam, waakzaam, biddende, geestelijk gezind te wezen ; de kracht der levende Godzaligheid als een liefdeblijk **Gods** gegeven in het hart, zwevende op de lippen, **kennelijk** geopenbaard in het leven ; gereinigt te zijn van huichelarij, farizeisme, gierigheid, hoogmoed, en wereldegeziadheid te spreken, te handelen en te wandelen in de **vreeze**, het geloof en de liefde **Gods** ; te leven het leven des **geloofs**, en te sterven de dood des **geloovigen** ; en dan de verwisseling te ondervinden van den Hemel voor de aarde, en volmaakte heiligheid en eindelooze gelukzaligheid voor zonde en droefheid ! Ziet deze alle, en meer dergelijke geestelijke begeerten liggen er opgewonden in de woorden : Wat **„verwacht** ik, o Heere!”

Doch de woorden zelve geven duidelijk te kennen, dat er in David **zelve** geen kracht was, om deze Hemelsche **wezenlijk**heden in zijne ziel voort te brengen. Hij zuchtte naar dezelve, God smeekende, dat Hij ze aan hem geven zou ; en evenwel was hij ten eenenmaal onbekwaam, om ook het geringste daarvan zelf in zijn hart te brengen. Nochtans stond het bij hem vast, dat God, naar Zijnen geopenbaarden wil, daartoe moest ingewacht, gebeden, asngelooopen en gesmeekt worden, en ook wist hij, dat de Heere meestentijds **zoo** lang Zijne barmhartigheden terug hield, tot dat Hij zag, dat er in de ziel eene voegzame plaats was om haar te ontvangen en aan te nemen.

Maar wat hield hem wachtende ? — Want het is even noodzakelijk voor ons wachtende gehouden te worden, als wij in de eerste plaats wachtende gemaakt zijn. Wat hield hem dicht aan den genade troon, wat kon hem doen volharden, en in **zijn** hart dat besluit wrochten, om steeds aan te houden en te blijven wachten ? Hoe volhardde hij trots alle tegenstand, en alle hindernissen, en al het arbeiden en woelen dier onzichtbare vijanden : aanblazingen des satans, ongeloovige **twijfelingen**, en den **ijdel**en waan en wantrouwen van een boosongeloovig hart ? — De grootheid der zegeningen, die God aan hem geven kon, De gezamenlijke werken van al deze dingen in zijne ziel, wrochten in hem die gezegende bevinding, die hij ontboezemt in deze eenvoudige, maar toch allernadrukkelijkste woorden : **„En** nu, wat verwacht ik, o Heere ?”

Het is niet **zoo** eene zware taak, om deze woorden op de lippen te nemen (een ieder kan er gebruik van maken), en hoe

meer des menschen consciëntie verhard is, des te **vrijmoediger**, — laat mij zeggen : vermeteler ! worden zij gebezigd, Het **gansche** land door hoort men dezelve, in alle kerken en kapellen van het koninkrijk worden ze uitgesproken : Protestanten en Roomschen, Puseysten en Methodisten, het kind in de **zondags**-school en de student aan de **hoogesc hool**, allen nemen de woorden met eene vrijmoedigheid, en voor het meerendeel, met eene onbekommerdheid op hunne lippen, als of zij van **geene** beteekenis waren. Doch wie komt in het hooge gewicht **der**-zelve ? Wien is het gegeven, met de kinderlijke eenvoudigheid en Goddelijke oprechtheid zich op een hartdoorzoekenden God te beroepen ? Wien mag het gebeuren zijne **geheele** ziel voor God open te leggen, en zijnen geest vlak en ongeveinsd voor den genadetroon van Jehova te ontlasten? — Voorwaar, hij **alléén**, in wiens ziel de Heilige Geest op eene evangelijsche wijze werkt als in Davida ziel. Hij alleen kan in waarheid en bij ervaring zeggen : „Nu, wat verwacht ik, o Heere !?” Inderdaad, het **is** eene gezegende gestalte, **zoo aan Gods voeten te liggen**, en **bekwaamgemaakt te zijn** Hem datgene te vertellen, wat wij alleen van Hem verwachtende en hopende zijn. Zulk eene ziel is waarlijk dierbaar in **Gods oogten**, en **zoodanig** eene bevinding **mag** gewis een **gewrocht Zijner** handen in het hart **heeten**.

„**Mijne** hoop, die ia op U.” Deze woorden wijzen **ons** ten klaarste aan, hoe **volkomenlijk** David waa ontdaan en **uitge**-ledigd van alle gemeente genoegzaamheid van het schepsel. Hij had opgehouden op zich **zelve**n te hopen, want niemand zal op God hopen, tenzij het bij hem **zelve**n gansch hopeloos geworden is. Doch ieder mensch zal, neen, — wat zeg ik, hij **moet** zijne hoop **in-** en op zich **zelve**n stellen, tot dat **alle** vleeschelijke **hoop** voor hem-is verteerd geworden in den oven. Davids hoop op zijne eigene gerechtigheid was toen wegge-**vaagd**. Die was hem voor de **oogten** geschilderd ; met al **der**-zelve voden en flenters van de motten gegeten, gelijk hij vs. 12 zegt, en derhalve aan hare eigene verrotheid aan stukken gevallen, Ook kon hij zijne hoop niet stellen op **eenige** zijner voornemens, dat de zaken in de toekomst beter zouden **zijn** of gaan, dan nu, Hij zal het ongetwijfeld wel door pijnlijke ondervinding geweten hebben, dat al zulke opzetten en voornemens zijn gelijk esne draad, wanneer **die slechts** de vlammen **aanroert**. **Noch** kon hij zijne hoop vestigen op **eenige** beloften of **verbindtenissen**, om niet wederom te overtreden, nooit wederom verstrikt te worden in het kwade, noch snood te rebelleeren, opnieuw te **vreezen** en te twifelen. Daarenboven was hem alle hoop ontgaan op iets van 's menschen **voort-**

brengsel, of wat ook het vleesch **mocht vermogen en uitwerken**. Als ieder **mensch** slechts wandelde „als in een beeld” ; hoe **zoude** hij dan wezenlijkheden, zielsbehoevende en verzadigde wezenlijkheden, verwachten **van** hen, die in zich **zelve**n niets dan schaduwen **zonder** wezen waren, en slechts, gelijk een tooneelist, in een **vals**ch praalgewaad gehuld gingen ? Neen, hij had **geene** hoop op zich **zelve**n noch anderen ! Ja ook de bloote uitwendige letter van **Gods** Woord was voor zijne hoop niet genoegzaam. Zonder de vrijmachtige toepassing des Heiligen **Geestes**, was het voor zijn geval niets. En wat was de loutere leer der genade voor hem ter hope, indien hij slechts de uitwendige klanken en niet derzelve inwendige getuigenis deelachtig was? Zelfs Christus in de verte, zonder **eenige** ontdekking, vereeniging of gemeenschap was niets voor zijne hoop. Wanneer ik zeg, dat David daarin **zijne** hoop niet vinden kon, **dan** vermeet ik mij hem **voor** te **stellen** als een voorbeeld voor een geloovigen in evangelijke omstandigheden thans ; want zijne beschouwingen **van** Christus en van het Evangelie **waren**, uit den aard en natuur der **bedeeling**, waaronder hij leefde, zelfs niet **zoo** helder en klaar als ik die heb voorgesteld,

Maar wat deed David, — en wat doet ieder kind van God met David de hoop op zich **zelve**n opgeven? **Gods** verdrukkende hand in zijne ziel had al zijne **droomen** van aardsche **gelukzaligheid**, als zijne webben van vleeschelijke rechtvaardigheid, al zijn betrouwen op en in menschen, al zijn hopen uit het voorledene, al zijne verwachtingen voor de toekomst verbroken. Het ging hem gelijk Noach's duif: — zij kon voor het hol van haren voet **geene** rust vinden op de drijvende lijken der **dooden**. Hij kon alleen op God hopen; want nergens elders was hem eenige verwachting overgelaten. Hoe hij zich heren derwaarts over de verwoeste overblijfselen **eener** overstromde wereld bewoog, hij kon **geene** rust vinden, vóór dat hij de Ark der behoudenis was ingelaten,

Evenwel, hoeveel stofs, onreins en prullen er ook waren weggezweept, en welk een ruimte daardoor gemaakt was voor **eene** Evangelische hoop, **zoo** bleef er nochtans eene behoefte bestaan. De wegneming **eener** valsche hoop is daarom nog niet het geven **eener** ware hoop. Het afbreken **eener** oude hut, gaat, wel is waar vóór maar is daarom nog niet het opbouwen van een nieuw huis. Daarom, vóór en aleeer David met vrijmoedigheid kon zeggen : „**Mijne** hoop, die is op U,” had hij **eene** klare ontdekking van Christus aan zijne ziel noodig. Immers, hoe zullen wij hopen op een onbekenden God? op een onbekenden Zaligmaker, op eene ongekende zaligheid ? **Wij** kunnen alleen onze hoop stellen op zulke Goddelijke wezenlijkheden, voor **zoover** zij der ziel geopenbaard, en door

Goddelijke kracht in het hart gebracht zijn. In de Heilige Schrift wordt de hoop vergeleken bij een anker, dat „**zeker** en vast is, en ingaat in het **binnenste** van het voorhangsel.” Maar van welke nuttigheid is een anker als het op de werf ligt? **Is** niet zijne plaats op het schip, vereenigd en gebonden met **eenen** sterken kabel? — **Zoo** kan het, bij het verheffen der winden en het opstaan der stormen, van den boeg neder gelaten in de diepte, met zijne vasthoudende armen den stevigen grond bereiken, en daardoor het schip voor eene gewisse vernieling behoeden. Het anker met den kabel **vereenigd** strekt ter behoudenis, doch is zonder dien, **slechts belemmering** en een last, **Alzoo** de hoop, die zaligheid aanbrengt, moet **eene** hoop zijn in vereeniging met God. Eene hoop, die bestaat in de uitwendige letter, in de bloote, zonder **daarmede** vereenigd zijnde, belofte, is gelijk een anker op de werf, en niet als een anker in het hart der zee. Om zaligheid in het hart te smaken, hebben wij vereeniging met God in Christus **noodig**. „**Ik** in hen, en GIJ in MIJ,” dat ook zij in ons één zijn.” (Joh. 17 : 21-23.) Deze vereeniging is persoonlijk, levendig, geestelijk, bevindelijk, eeuwig. „**Ik** ben de wijnstok, en **gij zijt** de ranken.” Daar nu, waar eene openbaring aan de ziel is van de barmhartigheid, genade en liefde van God en **Immanuel** wordt eene levende vereeniging geschapen; en dit is het ingaan van de hoop **als** een anker in het **binnenste** van het voorhangsel.

De woorden zijn eenvoudig, ja, **zoo zelfs**, dat een kind die kan gebruiken. In der waarheid, gelijk er schier niemand is, of hij heeft eenige benevelde of in de verte hoop op **Gods** barmhartigheid, **zoo** schijnt het, alsof dan ook een ieder tot God kon zeggen: „**Mijne** hoop die is op **U**.” Doch steken wij onze spade eenigszins dieper dan de oppervlakte van deze uitwendige Godsdienst, dan bevinden wij, dat deze woorden een schat van Christelijke bevinding in zich behelzen. Welk een klaar gezicht moet de ziel gehad hebben van de ontzagelijke diepte van den val! Hoeveel er is af te **breken**, en hoeveel er *moet worden opgebouwd! Wat een dood voor het eigen; wat een leven in God! welk een gezicht van de zonde, en wat beschouwingen van genade **worden** er gekend, vóór dat een mensch deze weinige woorden in waarheid op de lippen kan nemen! In **één** woord, het is de uitspraak van een **teeder** kind **Gods**; inderdaad alleen de bevinding van een geloovige : — „**Mijne** hoop, die **is op U**.”

Gemeenlijk **spreken** de menschen van die hoop, als of zij **zoo** in de straten ter opraping lag, of in alle winkels ter verkoop werd aangeboden. **Maar ach!** -deze gezegende genade der **hoop**, dit anker der ziel, wordt niet in dezen weg verkregen. Neen! het is alleen het gevolg der openbaring **God** aan de ziel; en

daarom wordt er bij niemand **eene** vaste, wel gegronde hoop op God gevonden, -die niet heeft opgehouden op zich **zelve**n te hopen, **en** die niet, in meerder of minder mate, met **eenige** ontdekking van Chriatus bevoorrecht is geworden.

Maar David voegt er bij : „ *Verlos mij van al mijne overtredingen.*” Zonde was diep zijner ziel ontdekt en openbaar geworden, Liggende onder de kastijdende hand van **God**; in het lichaam bijeen gekrompen van pijn, en in de ziel gebogen, uit een besef van het billijk ongenoegen **Gods**, had **hij** een diep en wezenlijk gezicht van den waren aard en natuur der zonde. Dit nu dwong hem tot den uitroep en bede : „**Verlos** mij ‘van al mijne overtredingen.’” O, hoe zelden beschouwen wij de zonde in hare ware gedaante en natuur ; hoe weinig gevoelen wij den zin des Apostel8 woorden, als hij spreekt van het boven mate zondigende der zonde voor het grootste gedeelte voor onze **oogen** verborgen ! De satan en een **bedriegelijk** hart weten dat alles **zoo** over te polijsten, **zoo** te bedekken, te verschoonen, te bemantelen, te verontschuldigen, dat het **eene** **dagelijksche** beuzeling, kleinigheid, spel **en** **liefkozing** ia ; als of deze schooae **en** fraaie alang geën vergiftigen, ja doodelijkeu angel had. Wanneer de wijn der zonde, „**zijne** **verf** geeft in den beker”, dan wordt **er** **zoo** weinig aan **gedacht**, dat „**hij** in zijn einde zal bijten als een **slang**, en steken als een adder.” Alleen dan, wanneer het **God** den Heiligen **Geest** behaagt de **oogen** te openen, om te zien en de consciëntie wakker **te** **maken**, om te gevoelen de overvloedige zondigheid der zonde, en **zoo** **derzelve** **vreeselijk** karakter te ontdekken, dat **wij** **eenigszins** duidelijk zien of klaar **bemerken** en gevoelen hare **ontzaggelijke** **natuur**. Evenwel, ala een **mensch** maar, gelijk David, onder de verdrukkende hand des **Heeren** **ligt**, **getroffen** met zijne zware **kastijdingen**, **zoo** dat zijne **schoonheid** verteerd **wordt**, gelijk mot, **o!** hoe spoedig zal het hem doen uitroepen : „**verlos** mij van al mijne overtredingen.” Rartzonden, zonden met woorden, zonden met daden, zonden van bedrijf, zonden van nalatigheid, ondankbaarheid, **weder**spannigheid, begeerlijkheid, hoogmoed, wereldschgezindheid, — als al deze overtredingen, **bende** bij **bende** zich voor het **oog** vertoonen — als onze **afkeeringen**, onbestaanbaarheid, zorgeloosheid, vleeschelijkheid ; zonden reeds lang der vergetelheid prijs gegeven en verborgen voor het gezicht, maar nu gelijk spooksels uit het graf verschenen en zijn kennelijk gemaakt, **o!** dan hebben wij wel onze hoofden op onze legersteden in de peluw te verbergen, en met smoorende stem uit te roepen : „**verlos** mij ! **o**, **verlos** mij van al mijne overtredingen !”

Daar zijn **voornamelijk** vijf dingen betrekkelijk de zonden, waarvan ieder kind van God verlost begeert te worden, en evenwel niets en niemand dan de hand van God hem **verlossen** kan.

1. Wanneer de zonde der consciëntie wordt toegeëigend, en **daar** als een zware last wordt nedergelegd, dan openbaart zich eerst de schuld der zonde. O ! de schuld der zonde door God der ziel op rekening gesteld, wanneer **Hij** daadzaken in het licht stelt : wanneer Hij eene lange en breede lijst van verborgene overtredingen ophoudt, en met kracht en al haar gewicht op de consciëntie drukt ! Dan wordt de schuld der zonde gevoeld ; en ongetwijfeld gevoelde David dezelve, toen hij **zeide** : „Wanneer Gij iemand kastijdt met straffingen om de **ongerechtigheid**, zoo doet Gij zijne bevalligheid smelten als eene mot.” En van deze schuld der zonden kan niemand de consciëntie reinigen, dan God alleen ; en dat doet Hij alleen door de toepassing van het verzoenend bloed van Jezus Christus aan de ziel, dat dierbaar bloed, hetwelk reinigt van alle zonden. Daarom totdat er niet, hetzij **eene** meerdere of mindere toepassing en ontdekking is van dit dierbaar bloed aan de **consciëntie**, is er **geene** werkdadige wegneming van de schuld der zonden denkbaar noch mogelijk.

2. Doch daar is ook het vuil der zonde. O hoe bezoedeld zij het gemoed, de gedachten en de verbeelding! Gelijk **eene** geopende en ontbloote vuile waterloozing, kunt gij haar alras ontdekken aan haar vuilen reuk, ja bedorven stank. Deze opene riool is eene vuile verbeelding. Hoe vuil en walgelijk gevoelt de arme zondaar het aardsche huis van zijnen tabernakel te wezen, als deze stinkende gracht, haar akelig vuil ontlast **door** de spleten en groeven van de welgezuiverde en gereinigde bevoering ! Zonde, verschrikkelijke zonde, vervuult ieder woord en werk ; elke gedachte en ieder gebed, Dit doet hem somtijds in wezenlijke benauwdheid des gemoeds uitroepen : „Verlos mij van al mijne overtredingen !” O ! bevrijd mij van hare vuilheid. O ! **wasch** mij in de Fontein, die er eenmaal geopend is tegen de zonde en onreinheid ; vernieuw mij in den geest mijns gemoeds, heilig mij door den Geest der genade !”

3. Daarenboven denken **wij** hier ook aan die vreeselijke *liefde* tot de zonde, die **zoo** diep ingeworteld is in het bedenken des vleesches — de allerschuldigste, vervloekte begeerte naar- en wellust in de zelve. O ! dat er nog steeds in het binnenste van dien, die God vreest, begeerlijkheid en vleeschelgkheid woont, en een gansch **heirleger** van verdorvenheden daar woelt, dat beter gevoeld dan beschreven, beter aangewezen dan uitgelegd kan worden! O, dat deze daar nog altijd **zoo** op den loer leggen

en werken, en zulke **Goddellooze** uitziende begeerten naar de zonde ontsteken! Hoe menige zucht en gekerm trekt die uit een arm kind van God! en nochtans wordt hij, na al zijn bidden en ameeken, overtuigingen en droefheid over de zonde, bij voortdoring ontwaar, dat er een vervloekt kleven is aan dezelve in zijn vleeschelijk gemoed. Dit maakt hem roepende: „Verlos mij van al mijne overtredingen,” en bijzonderlijk van die vreeselijke liefde tot de zonde, die ik **zoo** gedurig in mij voel werken en woelen.” Maar hoe wordt hij daarvan verlost? — Door de uitstorting van de liefde **Gods** in **zijne** ziel, zóó, dat de Geest zijne genegenheden neemt, en ze bepaalt op de dingen, die boven zijn, waardoor de lust en de liefde tot het kwaad wordt ten onder gebracht en uitgeworpen.

4. Doch met deze liefde tot de zonde vereenigt zich nauw de kracht der zonde: want uit de liefde tot de zonde trekt zij al hare kracht en sterkte. Wie toch durft in oprechtheid voor God betuigen, dat de zonde nimmer, in de eene of andere gedaante, de overhand over hem had? Wie kan ia eerlijkheid voor het aangezicht **Gods**, den onderzoeker des harten, zeggen, dat hoogmoed, ongeloof, **snoode** aard, hebzucht, **wereldschgezindheid** en dergelijke zonden in deze of andere vormen, niet somtijds heerschappij over hem voerden. Deze kracht der zonde brengt menigerlei jammerlijk gekerm voort uit den onderdrukten boezem van het kind van God; en zijn geroep is om verlossing daarvan. Somtijds ontvangt hij dit antwoord: „De zonde zal over u niet heerschen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade”; en als **genade** in de ziel komt, onderwerpt zij zich, althans **zoo lang** zij heerscht, ia de vreeselijke heerschappij van het kwaad.

5. De vijfde en laatste vreeselijke gedaante der zonde, is hare werkdadige volmacht. Wie kan zeggen, dat hij hierin ganschelijk vrij is, dat hij nimmer, **hetzij** meer of minder, schuldig stond aan die volmacht der zonden, ten minste in woorden, **zoo** niet verder? Wie is vrij van haastig te zijn in onbedachtzame, ijdele uitdrukkingen? Wie vermag **altijd** zijne lippen in toom te houden, terwijl den Goddelooze voor hem is? Wie kan zeggen, dat **zijne** ziel den ganschen dag in de **vreeze Gods** gehouden is, dat hij nooit een woord sprak of iets deed, waarvan de **consciëntie geene** getuigenis gaf, dat het kwaad was? En **zoo** mogelijk nu al bewaard, wie kan langs die reeks der belijdenis **terug** zien, zonder beschaamdheid des **aangezichts**? Ik ken zulk **eenen** man niet, en waar hij ook mogē leven, ik kan den weg derwaarts u niet **aanwijzen**. Voorzekerlijk leeft en woont bij niet in mijn huis!

Nu, deze vijf dingen: de schuld, de vuilheid, de liefde, de kracht en de gewoonte of de volmacht der zonde zijn, althans

wanneer zij gevoeld worden, voorzekerlijk **genoegzaam**, om een kind van God bedroefd en zuchtende te maken, en in de taal van David te doen uitroepen : „**verlos** mij van al **mijne** overtredingen ;” — O! verlos mij van de schuld der zonden, van de kracht der zonde, van de lust en liefde tot de zonde, van de vuilheid der zonde, en van de gewoonte der zonde. „**Verlos** mij **van** al mijne overtredingen,” in iedere gedaante, in welken vorm ook — hier en hier na, in hunne oorzaken en in hunne gevolgen: als **beleedigende** voor God in Zijne heiligheid, als Christus wondende in den hof en aan het kruis als den Heiligen **Geestes** bedroevende en **onteerende**.”

Met deze verzuchting is nauw verbonden de slotrede van onzen tekst: — „**Stel** mij niet tot **eenen** smaad des dwazen.” Waarom toch zou David deze smeekbede met de voorgaande paren? — Zijner zwakheid en hulpeloosheid onder de kracht der verzoeken bewust zijnde, gedacht hij de broosheid van zijne natuur en de kwaden van **zijn** harte, Hij was geen nieuweling in de school der bevinding, maar droeg **eene** diepe kennis in zich om van de kracht der verzoeken. en de zonde, die in ons woont. Hij vreesde daarom, **dat** ‘hij een onbezonnen oogenblik verstrikt zou worden in verzoeking, en **hij** wist, dat, indien hij als dan van God verlaten werd, hij **gewisselijk** moest vallen) en viel hij, dan was hij ook zeker, dat hij zou „**gesteld** worden tot **eenen** smaad des dwazen.” Maar wie is die „**dwaze**?” — Ik veronderstel, dat het beste antwoord op deze vraag ons gegeven wordt door onzen **Heere zelve**n, in de gelijkenis van de wijze en dwaze **maagden**. De dwaze waren zij die olie hadden in hunne lampen, en niet in hunne vaten. Door den dwaas in onzen tekst, verstaan wij derhalve een dergenen, die het licht der kennis hebben in hunne hoofden, en de lamp der belijdenis in hunne handen, maar **geene** olie der genade in hunne harten. En zij zijn „dwaas,” omdat zij noch God, noch zich **zelve**n kennen, noch zonde noch zaligheid, noch de diepte van den val, noch de grootheid van het geneesmiddel. Zij zijn „**dwaas**” met betrekking tot zich **zelve**n, door te **meenen**, dat licht en kennis zonder leven -en genade. hen zal behouden; en „dwaas met betrekking tot anderen, uit gebrek aan eene bevindelijke kennis en wetenschap des harten. Zij weten daarom ook niets van de verzoeken van een kind van God : hoe hij van alle zijden bezet en omringd is ; hoe de satan hem altijd duwt en stoot of aanlokt; hoe zijn eigen hart hem gedurig **aanport** en aanraadt ten kwade; en hoe zijnen voet in alle richtingen en in allen weg strikken gelegd zijn. De dwaas weet niets van deze beproevingen. Zij zijn den **Fa-rizeën** gelijk, die het buitenste van den beker en des schotels

reinigen ; die het graf van buiten wit wasschen en versieren, terwijl het binnen vol doodsbeenderen en vol onreinigheid is. David wist het wel, en ieder kind van God weet het goed met hem, dat, indien hij niet bewaard werd van te struikelen, als hij niet wederhouden werd om iets onbehoorlijks te zeggen of te doen, dat zou hem **zelven** eerst als een dwaas openbaren. De dwaas kan noch zal iets in anderen inschikken, zelfs de minste uitglijding der tong of voet ; want hij zelf is **gansch** onkundig van de zwakheid des vleesches, van de listigheid des satane, van de kracht der zonde, en sterke **vermogens der verzoeking**. Waar hij dus struikelt **en** valt, **zoude de** dwaas hem gewisselijk met den vinger nawijzen en smaden, In deze verzoeking dus, mogen wij veronderstellen, dat hij **smeekend zeide** : „O Heere ! welke verzoekeningen ik ook geroepen worde te verdragen, welke strikken des satans of lusten des vleesches ook immer **mijn** pad van voren en van achteren bezetten, o bewaar mij, bewaar mij, „**op** dat ik niet zij een smaad des dwazen” ; op dat zij niets mogen vinden om van mij een spreekwoord te maken, en door mij Uwen naam, Uwe zaak, en Uwe waarheid te smaden en te verachten.”

Om op zulk eene openbare wijze **eenen** smaad des dwazen te worden, is een van de zwaarste en vernederendste slagen, die een kind van God treffen kan. Dat deze dwaze **maagden, deze** ledige belijders, die niets van God noch van zich **zelven** weten, **oorzake** gegeven wordt den vinger der verachting uit te steken naar hen die **zoo** luide en lang gestreden heeft voor de bevindelijke bezitting der levende Godzaligheid, en al hun venijn uitspuwen, zeggende : „**Ha, ha ! zoo** wilden wij het hebben !” — O, waarlijk, dat is de dood ! — inderdaad, het is een mensch beter in -eens te sterven, dan ooit zulk een smaad des dwazen te worden.

Deze Godsdienst is een zeer eenvoudige zaak. Eenvoudigheid is gestempeld op alle werken **Gods**, en bijzonderlijk op het werk der genade. Hoe waarachtiger derhalve onze Godsdienst is, des te eenvoudiger zal hij ook wezen, Eenvoudig te zijn is **kinderlijk** te wezen-; en kinderlijk te zijn is den zin en geest te hebben, zonder welken niemand **kan ingaan** in het Koninkrijk der hemelen,

Nu, kunnen wij met die Goddelijke eenvoudigheid, stap voor stap hier met David voortwandelen, en hem geheelijk volgen ? „**Nu**, wat verwacht ik, o Heere ?” Is uwe Godsdienst tot dit nauwe punt gebracht ? „**Immers** is mijne ziel stil tot God, van Hem is mijn heil. Doch gij, o mijne ziel, zwijg **Gode**: want van Hem is mijne verwachting,” (Ps. 62 : 2, 6.) Zulk eene gestalte der ziel is waardig van de hand **Gods**, want geen

mensch bracht zich **zelven** ooit derwaarts. En kunnen **wij** ingaan in het eene gedeelte dezer Hemelsche verzuchtingen, dan zullen wij ook bekwaam zijn in het andere te gaan, zeggende : „**Mijne** hoop, die is op **U**.” — Gevoelende den last en het gewicht der zonde, zullen wij tot den uitroep gedwongen worden : „**Verlos** mij van alle mijne overtredingen” ; en gevoelende onze zwakheid en de boosheden **onzes harten**, zullen wij daarbij voegen : „**Stel** mij niet tot **eenen** smaad des dwazen.” **Indien wij** dan oprechtelijk voor God deze smeekbede mogen nederwerpen, mogen wij zelfs niet vragen : wie die voortbracht? Wie wrocht deze bevinding in de ziel ? Uit wiens hand zijn zij voortgekomen ? Voorzeker dezelfde Heere, Die David **onderwee**, moet ons onderwezen hebben ; dezelfde kracht, die in hem wrocht, moet in **ons** gewerkt hebben, aler wij, in zoete bevinding met deze gevoelige taal kunnen instemmen, en haar als de onze aannemen. Hier zien wij dus iets van den aard der waren Godsdienst, wij zien hier, welke de ware verzuchtingen van een kinderlijken geest zijn, en de bevinding van een kind van God, en het zal ons **eene** barmhartigheid zijn indien wij in zijne bevinding de onze herkennen mogen.

AMEN.